

CASTELLET I LA GORNAL
Temple parroquial de Sant Pere Apòstol
Plaça de la Vila
08732 Castellet i la Gornal
Arxiprestat: Vilafranca del Penedès
Bisbat de Sant Feliu de Llobregat



Lloc: El terme municipal de Castellet i la Gornal està situat al punt de contacte entre la comarca del Garraf i les dues comarques penedesenques (li manca l'accés a mar que havia tingut a l'edat mitjana), a la vall del riu de Foix¹. Comprèn el poble de Castellet. Antic cap del municipi i els pobles i veïnats de la Gornal –actual cap del municipi-. Les Casetes de la Gornal, Clariana, les Massuques, Torrelletes, Sant Marçal i diverses urbanitzacions i cases disseminades. El municipi forma part del Parc del Foix.

Datació: Parròquia estretament relacionada amb la capella del castell en el seu origen. El 1106 fou concedida pel comte Ramon Berenguer III a la canònica de Solsona². També en tenim notícia l'any 1195³ en el testament de Bertran de Castellet.

Estil arquitectònic : L'edifici de l'església de Sant Pere de Castellet és d'origen romànic

¹ Gran Enciclopèdia Catalana. Dins : <http://www.enciclopedia.cat/> [Consultada 13-11-13]

² Notes de Mn. Mas. Any 1108, gener, 26 Ramon Berenguer Comte de Barcelona donà a l'església de Sta. Creu i Sta. Eulàlia de Barcelona la església de St. Pere de Castellet. Arx. Cat. Lib. I Antiq. n. 9..

³ Notes de Mn. Mas. 1195, març, 25. Testament de Bertran de Castellet. Elegeix ser sepultat a l'església de St. Pere de Castellet. Disposa la institució d'un presbiterat al altar de Sta. Maria en dita església. Arx. Cat. Test. P. Elem. Armari 2, n. 51.

Descripció : L'església parroquial de Sant Pere de Castellet es troba situada a la part més alta del poble, prop del castell. Actualment hi té adossades diverses construccions. És un edifici de planta rectangular i una sola nau, amb volta de canó reforçada amb arcs faixons i absis semicircular coberta amb volta de forn àmpliament transformada al segle XVIII. De la construcció romànica només ha sobreviscut el pòrtic occidental anteposat a una façana d'origen romànic, al qual s'afegí en època moderna un òcul superior; la coberta és a dues vessants, de teula àrab. La porta d'accés és d'arc de mig punt, amb dovelles de pedra. S'hi arriba a través d'una ampla escalinata i d'un atri cobert per volta de canó. El pòrtic és una ampli cos de planta lleugerament rectangular amb data de finals del segle XIII. La llum entra a l'interior de la nau a través d'un gran arc de mig punt. Als murs laterals exteriors de les bandes de l'església hi ha contraforts; al cantó N, que aprofita una part del desnivell del terreny, hi ha un gran campanar de paret, recolzat sobre el mur lateral; té quatre obertures d'arc de mig punt.⁴ Les pedres amb les quals es va construir aquest temple són irregulars, poc desbastades, unides amb morter i distribuïdes sense cap ordre i que contrasten amb les del sector originals de la façana occidental, formats amb peces més petites, ben tallades, de dimensions regulars i disposades en filades horitzontals. Únicament les dovelles dels arcs dels murs laterals han estat tallades amb cura⁵.



Als murs laterals exteriors de les bandes de l'església hi ha contraforts; al cantó N, que aprofita una part del desnivell del terreny, hi ha un gran campanar de paret, recolzat sobre el mur lateral; té quatre obertures d'arc de mig punt.⁴ Les pedres amb les quals es va construir aquest temple són irregulars, poc desbastades, unides amb morter i distribuïdes sense cap ordre i que contrasten amb les del sector originals de la façana occidental, formats amb peces més petites, ben tallades, de dimensions regulars i disposades en filades horitzontals. Únicament les dovelles dels arcs dels murs laterals han estat tallades amb cura⁵.

Història: Apareix documentat des del segle XII. Sembla que Bertran de Castellet va voler ser enterrar en aquest temple. Durant la guerra civil del 1936-39 es va malmetre les osseres que hi havia a l'atri d'accés. L'edifici contigu al de l'església és la rectoria, que durant un cert temps va ser casa de colònies, i data del 1878, d'acord amb la inscripció que hi figura. Al segle XVII fou modificat. El 1484 li fou annexada com a sufragània l'antiga parròquia de Sant Esteve de Castellet i el 1739 Sant Marçal de Castellet, que se'n segregaria el 1904. L'edifici actual conserva traces de la fàbrica romànica, que es pot datar entre els segles XI-XII, per bé que ha sofert nombroses transformacions.

Notes d'interès: Una de les principals funcions dels espais que s'obren al pòrtic havia estat la de servir com a àmbits d'inhumació per a personatges potentats. Amb aquesta condició, el pòrtic de Sant Pere de Castellet va disposar d'un parell de sepulcres funeraris, situats a cada costat de la porta d'entrada. Tots dos compartien una estructura formada per mitja dotzena de columnes, disposades en parells de tres i que sostenien una caixa sepulcral sostinguda en alt. Tot i que pot ser lògic deduir que aquests sepulcres podrien pertànyer a la família dels Castellet, és impossible demostrar-ho. D'aquests dos sepulcres s'han conservat dos capitells en bastant bon estat que actualment es troben al *Museu de les Cultures del Vi de Catalunya* de Vilafranca del Penedès. Són dues peces marmòries de finals del segle XIII, tallades per les quatre cares i de mides 33 x 37 cm en un cas i 32,5

⁴Generalitat de Catalunya. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/eGIPCI> [consultada 13-11-13]

⁵ *Enciclopèdia del Romànic a Catalunya* ; Direcció: José María Pérez González, Fundación Santa Maria La Real, Centro de Estudios del Románico, 2014. V. III. p. 1918-1919.

x 38, en un altre. En un d'ells hi ha tallades quatre àguiles amb les ales desplegades i a l'altre hi ha dos caulicles i motius florals.

Rectorologi:

1073	Folch, prevere
1226	Ramon, clergue
1303 - 1304	Bernat Cescorts
1304 - 1313	Guillem Messeguer
1313	Bernat Alió

(vegi's Rectorologi de St. Esteve de Castellet)

1468	Bartomeu Tallada
1468 - 1478	Joan Galter
1478 - 1480	Bernat Solivella
1480 - 1484	Antoni Sicarts
1484 - 1500	Francesc Martí
1500 - 1520	Guillem Ricart
1520 - 1527	Guillem Clariana
1527 - 1553	Bernat Serra
1553 - 1559	Joan Destorrent
1559 - 1573	Galceran Dusay
1573 - 1592	Onofre de Aguilar
1592 - 1596	Joan Pau Pi
1596	Josep Blanch
1598	Bernat Padró
1598 - 1621	Antoni Guerau
1621 - 1638	Joan Maimó
1638 - 1658	Jeroni Torres
1658 - 1659	Joan Guiem
1659	Bonifaci Pich
1691	Bernat Boria i Gualba
1691	Joan Sunyer
1711	Pau Pagés
1711 - 1725	Francesc Amat
1725 - 1730	Francesc Mas
1730 - 1737	Joan Bra. Bollé
1737 - 1748	Isidre Dalmau
1748 - 1794	Jaume Nadal Creus
1794 - 1803	Jaume Artigas
1803 - 1815	Bonaventura Astorch
1815 - 1819	Joan Justafre
1819 - 1824	Joan Comas
1824 - 1833	Ramon Llauradó
1833 - 1865	Pere Màrtir Campins
1865 - 1876	Joaquim Samorri
1876 - 1878	Quirse Tintoré
1878 - ?	Josep Oriol Roig

[...]

1994	Josep Lluís Moure de Paz
1994 –1997	Josep Casas Vaqués
1997 - 1999	Santiago Casanova Giner
2000 - 2007	Jaume Berdoy Alemany
2007 - 2014	Lluís Anton Armengol Bellmunt
2014 -	Valentí Alonso Roig

Visites pastorals

El 15 de juny de l'any 2004 una butlla del papa Joan Pau II decretava, sobre el territori de l'antic arquebisbat de Barcelona, la creació de tres noves diòcesis: Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa. La nova diòcesi de Sant Feliu de Llobregat està formada per nou arxiprestats i dues vicaries: Vicaria del Llobregat que agrupa els arxiprestats de Bruguers, Montserrat, Sant Boi de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat i Sant Vicenç dels Horts, i la Vicaria del Penedès – Anoia – Garraf amb els arxiprestats d'Anoia, Garraf, Piera-Capellades i Vilafranca del Penedès. El bisbe titular de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat és monsenyor Agustí Cortés Soriano que va iniciar el seu ministeri episcopal el 12 de setembre de 2004.

La primera visita pastoral del bisbe Agustí a la parròquia de Sant Marçal de Castellet i la Gornal va ser el 22 de maig de 2011.

Beneficis de Sant Pere, Sant Marçal i Sant Esteve de Castellet

Benefici de santa Maria, sant Jaume i sant Julià, fundat per Donyam Saurinam de Castellet, Collatio any 1331⁶.

Benefici de la Mare de Déu de Montanyans, citat l'any 1341⁷.

Benefici de sant Julià, en l'església de sant Estve de Castellet annexa a sant Pere de Castellet, fundat per Galçeran de Masdovellas, citat a la Collatio de 1306⁸.

Bibliografia

Adell i Gisbert, Joan-Albert... [et.al], *Castellet : un Castillo feudal en el siglo XI*, [Barcelona] : Fundación Abertis, 2006.

Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV

Enciclopèdia del Romànic a Catalunya ; Direcció: José María Pérez González, Fundación Santa Maria La Real, Centro de Estudios del Románico, 2014 (3 volums)

⁶ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV, p. 522

⁷ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV, p. 524

⁸ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV, p. 525

Martí i Bonet, Josep, *Speculum Novum Titulorum ecclesiae Barchinonensis*. V. III Bisbat de Sant Feliu de Llobregat.

Mas, J. Notes, Notes històriques del Bisbat de Barcelona (Barcelona 1906-1921). 13 volums.

Ordeig, R. Les dotalies de les esglésies de Catalunya (segles IX-XIII). Barcelona, 1990, (col·lecció de tesis doctorals microfityxades, 597). Doc. 258.

Virella, Albert, *Un Terme mil·lenari : Castellet i la Gornal : el passat i el present*, [Castellet i la Gornal] : l'Autor, 1978.

Recursos electrònics

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/Egipci>